

Оцінка податків на майно як джерела формування доходів місцевих бюджетів

Оліфір І. А., викладач вищої категорії
Житомирський агротехнічний коледж

Постановка проблеми. Формування доходної бази місцевих бюджетів на сьогодні для України є актуальною проблемою, оскільки обраний курс на бюджетну децентралізацію передбачає підвищення бюджетної і фінансової самостійності місцевих бюджетів, що відіграють важливу роль у вирішенні соціальних проблем, піднесенні рівня добробуту населення, фінансуванні державних видатків. Одним із таких стабільних та ефективних, з фіскальної точки зору, власних джерел наповнення місцевих бюджетів в Україні повинен стати податок на майно. При правильного підході, саме він може стати однією з вагомих статей доходної частини місцевих бюджетів.

Системному дослідженню різних аспектів майнового оподаткування присвячені наукові праці вітчизняних вчених, таких як: В. Андрущенко, Н. Воротіна, Б. Гузар, Г. Долга, А. Кравчун, І. Луніна, В. Мельник, А. Нестеренко, Н. Шкільова та багатьох інших. Однак, наявність дискусійних питань потребує подальших досліджень та оцінювання діючої системи майнового оподаткування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Система майнового оподаткування в Україні останніми роками зазнала значних змін. Змінювались види та кількість майнових податків, а також порядок і механізми їх адміністрування. Нормативна база з питань майнового оподаткування включає безліч законодавчих документів, головним з яких є Податковий кодекс України (далі – ПКУ). Згідно статті 265 ПКУ податок на майно складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку, плати за землю. Враховуючи, що вищеназвані податки в повному обсязі надходять до місцевих бюджетів, проведемо оцінку їхньої фіскальної ролі (табл. 1).

Структура доходів місцевих бюджетів у січні-грудні 2016-2017 рр

Податкові надходження	Рік		Питома вага, %	Обсяги змін, млрд. грн	Темп приросту, %
	2016	2017			
Податок на доходи фізичних осіб, млрд грн	79,0	110,0	57,3	31,0	39,2
Плата на землю, млрд грн	23,3	26,4	13,8	3,1	13,3
Податок на нерухоме майно, млрд грн	1,4	2,4	1,3	1,0	71,4
Транспортний податок, млрд грн	0,3	0,3	0,1	-	-
Інші податки і збори, млрд грн	42,6	52,85	27,5	10,2	23,9
Разом надходжень загального фонду місцевих бюджетів (без урахування трансфертів), млрд грн	146,6	191,9	100,0	45,3	30,9

Джерело: звітні дані Міністерства фінансів України та Державної фіскальної служби України [7].

За результатами аналізу даних таблиці 1 можемо зробити висновок, що доходи місцевих бюджетів формуються в основному за рахунок податку на доходи фізичних осіб (57,3 %). Плата за землю у складі доходів становить 13,8 %. У період, що аналізується з цього джерела надійшло 26,4 млрд. грн, що на 3,1 млрд. грн. більше за відповідний показник 2016 року, темп росту – 13,3 %. А надходження від податку на нерухоме майно мають незначну питому вагу у власних доходах місцевих бюджетів, а саме 1,3 %. Проте спостерігається позитивна тенденція до їх зростання, так фактичні надходження податку на нерухоме майно у 2017 р. склали 2,4 млрд. грн., що на 1,0 млрд. грн. більше ніж у 2016 році, темп приросту складає 71,4 %.

Проведений аналіз показав, що надходження від податку на транспорт, в порівнянні з іншими податками є незначними, і становлять близько 250,0 млн. грн. в рік, його питома вага в загальній сумі доходів складає 0,1%. Це можливо пояснюється тим, що транспортний податок, був введений з 1 січня 2015 року. Платниками податку є власники легкових автомобілів, з року випуску яких минуло не більше п'яти років та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року. Ставка податку

встановлюється з розрахунку на календарний рік у розмірі 25000 гривень за кожен легковий автомобіль.

Висновок. Отже, податки на майно є важливим інструментом формування доходної частини місцевих бюджетів, а також мають низку переваг, зокрема, немобільну базу оподаткування, тому ухилятися від сплати важко навіть при диференційованих ставках і в різних адміністративно-територіальних одиницях. Постійне місцезнаходження і тривалість існування об'єктів оподаткування забезпечує безперешкодний доступ фіскальних органів, а за рахунок збільшення надходжень від майнових податків може фінансуватися низка суспільних благ і послуг, що надаються мешканцям місцевих громад. Для того щоб надалі забезпечити суттєве зростання суми надходжень податків на майно, необхідно провести інвентаризацію та повну реєстрацію об'єктів нерухомого майна, сприяти оформленню права власності на землю, посилювати контроль за обліком договорів оренди землі, виконання їхніх умов, розширювати перелік об'єктів податку на транспорт за рахунок інших вартісних транспортних засобів (наприклад, повітряних чи водних).

Література:

1. Нестеренко А. С. Майновий податок – транспортний податок, як основа функціонування місцевих бюджетів в Україні. Електронне наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал», 2015. № 5. с.149-151.
2. Овчаренко А. С. Транспортний податок в Україні: стан і перспективи/ А. С. Овчаренко // Порівняльно-аналітичне право. - 2015. №2. с. 191-194.
3. Шкільова Н.В. До питання про місце податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в податковій системі: порівняльно-правовий аспект / Н.В. Шкільова // Держава та регіони. Серія: Право, 2013. № 1. с. 119-122.
4. Бюджетний кодекс України: станом на 01 січ. 2018 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Податковий кодекс України: станом на 10 лип. 2018 р. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/2755-17>.
6. Інформація щодо стану виконання місцевих бюджетів за січень-грудень 2016, 2017 років. <https://www.minfin.gov.ua>. (дата звернення: 15.11.2018).